

RSMH:

De psykiatriska tvångslagarna har olika syften och bör därför ha olika regler för permissioner

I Läkartidningen 44/00 (sidorna 5024-7) uttrycker chefsöverläkaren Kjell Långbergs sin oro över att patienter som dömts till rättspsykiatrisk vård och som tidigare vistats utanför sjukvårdsinrättningen återintags som en följd av ändringar i lagstiftningen. Socialstyrelsen har i en kommentar hävdats att Långbergs synsätt strider mot Psykiatireformens intentioner.

För Riksförbundet för social och mental hälsa (RSMH) är frågan om återintagning av LRV-vårdade patienter betydligt svårare och mer oroande än vad Socialstyrelsen gör gällande.

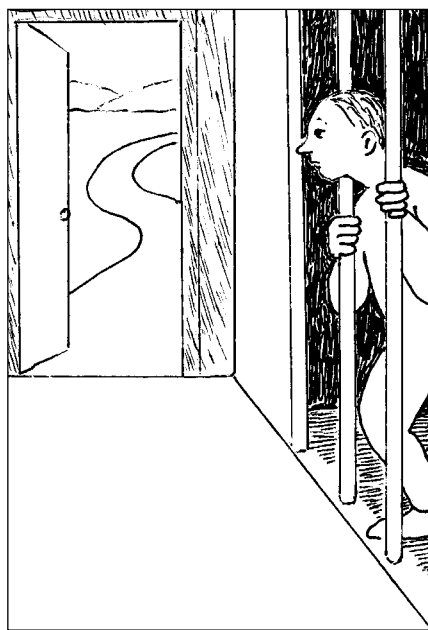
Ja till öppenvård under särskilda former

RSMH ansåg i sitt yttrande över Tvångspsykiatirkommitténs betänkande (SOU 1998:32) att förslaget om öppenvård under särskilda villkor borde kunna införas för LRV-vårdade patienter. Däremot vände vi oss starkt emot att patienter som inte begått några lagöverträdelser skulle bli föremål för tvång i hemmet under långa perioder.

Olika lagutformning beroende på tvångsvårdens syfte

Skälet till att skilja på lagarnas utformning är tvångsvårdens syfte. För LPT-vårdade patienter är syftet att dessa ska bli i stånd att frivilligt medverka till vård. Syftet är alltså inte att personer som är i stånd att fatta beslut och göra egna livsval skall kunna underkastats behandling därför att en läkare anser att det finns risk för återinsjuknande om patienten inte medicinerar.

RSMH menade också att ökade

Omhändertagandet av psykiskt störda som riskerar återfalla i brottslighet tycks ha blivit mindre humant.

möjligheter till integritetskränkande tvångsåtgärder i öppenvård stod i direkt strid mot en samhällsutveckling som handlar om att anpassa samhällets stödåtgärder på ett sätt som ökar förutsättningarna för psykiskt funktionshindrade att ta emot insatser. Exempel på en sådan anpassning kan vara personliga ombud, större tillgång till LSS-insatser, mobila insatser med stor kontinuitet, samt framför allt ökat inflytande och större makt över det egna livet.

LRV-vårdens syfte ett annat

LRV-vårdens syfte är ett annat. Här handlar det om att skydda både patienten och omgivningen från att han eller hon återfaller i allvarlig brottslighet. Att man under längre perioder underkastas vissa villkor i öppenvård kan vara ett sätt att uppnå detta.

För en enskild person som begått grova brott kan en vistelse på ett vårdhem vara ett humanare sätt att tillgodose samhällsskyddet än att hålla honom inlåst på en psykiatrisk vårdinrättning. Detta strider då inte mot Psykiatireformens principer utan är ett uttryck för den pragmatism som måste präglade alla insatser till psykiskt funktionshindrade.

”Detta innebär emellertid inte att man ska låta sig nöja med detta. Samtidigt måste naturligtvis även patienter som vårdas enligt LRV få möjlighet att efter vårdtidens slut få bo och leva som andra. För att detta skall bli möjligt måste det till en betydligt bättre samverkan mellan landsting och kommun.”

Detta innebär emellertid inte att man ska låta sig nöja med detta. Samtidigt måste naturligtvis även patienter som vårdas enligt LRV få möjlighet att efter vårdtidens slut få bo och leva som andra. För att detta skall bli möjligt måste det till en betydligt bättre samverkan mellan landsting och kommun.

Psykiatrin måste, som Socialstyrelsen påpekar, bli bättre på att göra vårdplaneringar. Dessa får inte göras över huvudet på patienten utan han eller hon måste få vara med och fatta beslut och ta ett större ansvar för sitt liv.

Inhumanare former än tidigare

Problemet kvarstår dock: Vi tycks i Sverige ha fått en lagstiftning som gör att de psykiskt störda som anses riskera att återfalla i allvarlig brottslighet omhändertas under betydligt mer inhumana former än som tidigare var fallet.

RSMH delar till fullo Kjell Långbergs oro och frustration över detta. Vi hoppas att professionen, brukarorganisationerna och Socialstyrelsen gemensamt kan påbörja ett arbete för att hitta strategier för hur detta kan förändras inom ramen för gällande lagstiftning.

Det är också vår förhoppning att den sittande Psykiatrisvarskommittén – en parlamentariskt sammansatt kommitté med uppdrag att utreda frågor om ansvar och påföljder för psykiskt störda lagöverträdare – skall komma med förslag till lagändringar som råder bot på den uppkomna situationen. •

Författare

JAN-OLOF FORSÉN
förbundsordförande

ANDERS PRINTZ
förbundsjurist, båda vid RSMH
(Riksförbundet för social och mental hälsa).